

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دوره‌های آزاد مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

از جهان بسته به کیهان بی کران

انقلاب علمی به روایت الکساندر کویره

امیر محمد گمینی، دانشیار در پژوهشکده تاریخ علم دانشگاه تهران

یکشنبه‌ها ساعت ۱۷ - ۱۹

مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

شروع دوره: ۱۳ مهرماه ۱۴۰۴

طرح درس برای دوره‌ی ۸ جلسه‌ای درباره‌ی انقلاب علمی قرن هفدهم با محوریت کتاب الکساندر کویره با عنوان گذار از جهان بسته به کیهان بی کران

شرح کلی دوره:

این دوره با تمرکز بر کتاب گذار از جهان بسته به کیهان بی کران اثر الکساندر کویره، ترجمه علیرضا شمالی، به بررسی تحولات معرفتی، فلسفی و کیهان‌شناختی قرن هفدهم می‌پردازد. در کنار تحلیل روایت کویره، توجه ویژه‌ای خواهیم داشت به ریشه‌های انقلاب علمی در سنت‌های اسلامی و مسیحی، و تفاوت‌ها و شباهت‌های آن‌ها را از منظر مفاهیم فضا، نظم، عقلانیت و الهیات بررسی خواهیم کرد.

پرسش‌های محوری:

- انقلاب علمی چگونه نظم کیهانی را دگرگون کرد؟
- تفاوت مفهوم فضا و مکان در سنت‌های قدیم و جدید چیست؟
- آیا انقلاب علمی حاصل گسست بود یا تداوم؟ در روش بود یا در مابعدالطبیعه؟
- نقش سنت‌های دینی در تحولات قرن هفدهم چه بود؟
- نقش ریاضیات در ساختن واقعیت علمی چیست؟
- آیا روایت کویره با آنچه از علوم قدیم دوران اسلامی داریم، هماهنگ است؟

ساختار جلسات:

۱. انگیزه‌های دینی در نقد فلسفه سنتی: کوزانوس و اوکام
۲. کیهان‌شناسی نوین بر اساس مابعدالطبیعه کهن: کپرنیکوس و جوردانو برونو
۳. مابعدالطبیعه نوین برای بر ساخت کیهان مسیحی: کپلر و گالیله
۴. کیهان‌شناسی کپرنیکی از منظر علم هیئت
۵. پیروی از بطلمیوس و منجمان مراغه: کپرنیک و کپلر
۶. اجسام نوپدید و نفی کیهان‌شناسی قدیم: تیکو براهه و گالیله

۷. مکانیک‌گرایی و افلاطون: گالیله و دکارت

۸. فضا-خدای بی‌نهایت: هنری مور، نیوتن، رافسن

منابع مکمل:

- گزیده‌هایی از آثار خواجه نصیر طوسی، ابوریحان بیرونی، قطب‌الدین شیرازی

- متون فلسفی دکارت، گالیله، نیوتن

- کتاب مبانی مابعدالطبیعی علوم نوین، آرتور برت